

skemu in Zelenogorskemu rokopisu, pa nikdo ne bode te zaslužil! Dokler se pa kaj tacega ne zgodi, je nepotrebno govoriti o napadih pristnosti: *beati Bohemi possidentes!* — vendar tudi ta perioda ni končala vsega boja, in kakor bodemo videli, vprašanje še danes ni rešeno — za mnoge. Seveda je bilo vprašanje za učenjake tujih neslovanskih narodov vže rešeno, ker so se skoro na podlagi svojih večinoma ne jezikovnih preiskav uverili o nepristnosti Kraljedvorskega rokopisa. Tako pišeta vže v l. 1866 proti temu Feifalik in Gaston Paris v *Revue Critique* II, 318—319 na podlagi njegove vsebine.

Kakor je Vašek prvi nastopal proti jeziku rokopisovem, tako je naša zadnja ali tretja doba tega boja z nastopom Gebauerjevimi poudarjala najbolj jezikovno stran. Gebauer, naprošen od nemškega slavista Aug. Leskiena, urednika dotičnega dela Ersch Gruberjeve enciklopedije, napiše članek z naslovom „*Könighofer Handschrift*“, kojega čitamo v 38. delu II sekc. 54,231 do 54235. V tem sestavku poroča profesor Jan Gebauer o vsem, kar je o rokopisu vedeti treba kot takem in izrazi po mnogih ovinkih z nekako rezervo mnenje, — da je podvržen. Masaryk je o tem članku v časopisu: „*Athenaeum*“ poročal in Gebauerja nagovoril, da bi o tej stvari še dalje pisal. Gebauer napiše zato za „*Athenaeum*“ spis: „*Potřeba dalších zkoušek rukopisu Královédvorského a Zelenohorského*“ l. 1886. — S tem je boj z nova vzplamtel, posebno ko je izšel še dolgi Gebauerjev temeljito sestavljen spis; *Unechtheit der Könighofer Grünsberger Handschrift* (1887) v Jagičevem *Archiv für slavische Philologie* X—XI in pozneje „*Poučení o padělanych rukopisích Královédvorském a Zelenohorském*“.

Gebauer je dobil mnogo pristašev, pa tudi mnogo nasprotnikov. Ž njim sta bila Goll, Knieschek, proti njemu so se borili večinoma zgodovinarji, politiki, kakor Tomek, Julijus Grègr, in taki jezikoslovci kakor so Kolousek, Zakrejs, Prusik, Bačkovský. Ti so na vse različne načine skušali Gebauerja in njegove sobojevnike — v dolgih, v glatkem — (a družega — nič) — jeziku pisanih člankih v „*Narodn. Listih*“ „*Osvěti*“, „*Čehu*“ — prepričati, da njegova ni prava, — skušali so ta boj razširiti tako, da bi tudi priprosto ljudstvo zvedelo, kedo je Herostrat čeških spomenikov.

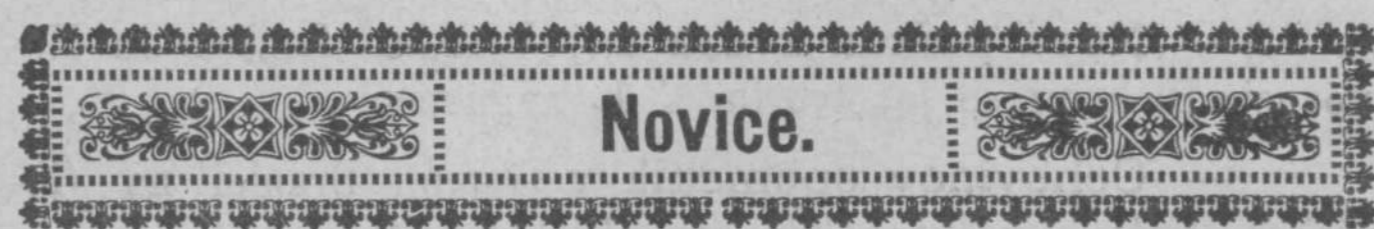
Izšla je konečno še pesem „na čast“ Gebauerju in Masaryku, ki ju je skušala kolikor mogoče osmešiti, njen naslov se glasi: „*Nová píseň o hrozém sfašování pomátek, objeveném skrze dvě hvězdy českých a vysokých škol Pražských*.“

Ko niti kemična analiza prof. V. Šafařika Bělohoubka ni mogla ničesar dokazati in pristnosti do cela nič podpreti, so glasovi razven Zakrejsovega v v „*Osvěti*“ večinoma potihnili. Ker je ta zadni boj v prvi vrsti se opiral na jezik in so zagovorniki rokopisa do skrajnega časa upali, da jih bo rešil znani Martin Hattala, kar se pa ni zgodilo, — tedaj je bila

jedina nada vseh, ki bi bili radi videli rokopis pristen, jezikoslovec, koji bi se mogel vsaj nekoliko s profesor Gebauerjem meriti. In res — ta nada — je bila doktor Václav Flajšhaus, ki je napisal obrambo rokopisovo iz jezikove strani, in je izšla letos v „*Časopisu Musea Království Českého* stri 195—282 z naslovom „*Boj o rukopisy*“ tudi poseben odtis 88 str.) Marsikdo, seveda ne jezikoslovec, si je mislil, no ta je pa posvetil enkrat Gebauerju in razkril, kaj ta mož zna! — Seveda je bil po precej učeno in natančno, vrhu tega pa vendar le grozno subjektivno pisanemu spisu, Gebauer prisiljen odgovarjati, kar je tudi storil, dasi nerad in z nejevoljo v „*List. filologickýh*“ pod naslovom: „*O nově obraně padělaného rukopisu Královédvorského*.“ (tudi posebni odtis 107 str.), kjer je napade svojega učenca Flajšhausa, večinoma tako opovrgel, da smo ostali tam, kjer smo bili.

Dr. Flajšhausov spis postane nehoté dokaz nepristnosti rokopisove. Oba spisa pa, Flajšhausov in Gebauerjev, kažeta, kaj vse more znanost storiti in pričata ob enem, da onim, ki še sedaj niso uverjeni o nepristnosti rokopisovi, ne pomaga nobeno mazilo da bo za te ljudi treba še novih dokazov, novih spisov eksperimentov itd. Pa hvala Bogu, mej učenim svetom ni mnogo ali nič njegovih pristašev, tako da se moremo nadejati, da tudi ostali ne bodo „pri spoznanju resnice imeli otrpnjenega srca“ — in se resnici sami upirali. Imenitnejši možje in pisatelji se ne sramujejo več priznati resnice tako n. pr. Jaroslav Vlček v svoji književni zgodovini češkega naroda kraljedvorskega rokopisa niti ne omenja ne. Da se pravi o rokopisu se prepirati prazno slamo mlatiti, to je spoznal Gebauer sam, kateri se je zadnjikrat v ta namen potrudil pisati, dasi nerad. Njegovo pričeto delo, epohalna historična slovnica češkega jezika (izšla sta do sedaj I, III¹) je pač nekaj družega nego prazno pričkanje za rokopis. Rokopis je pred desetletji storil svojo dolžnost, navdajal je narod s pravim narodnim ponosom, vzbujal je narodno zavest, katera ni pri nobenem slovanskem narodu tako hitro in mogočno vznikla kakor ravno pri bratih Čehih, — pripomogel je mnogo v to, da je Čeh sedaj prvi mej avstrijskimi narodi — in to ni mala, pač pa velikanska zasluga — bodisi, da je rokopis delo novejše ali starejše dobe.

J. K.

— Županski shod. Na županski shod dne 16. in 17. t. m. so povabljeni kot gostje tudi vsi slovenski deželni in državni poslanci. Dne 16. t. m. na predvečer shoda bo ob 8. uri zvečer na vrtu „*Narodnega doma*“ veselica s petjem, godbo in s prižiganjem umetnega ognja. Pri tej veselici priredi odbor narodnih dam pod predsedstvom gospe podžupanije Marije pl. Bleiweis-Trsteniške bazar na korist fondu za Pre-

šernov spomenik. Dolžnost ljubljanskega občinstva je, da se te veselice v obilnem številu udeleži in tako izkaže čast od vseh strani domovine došlim županom.

— **Someščanje!** Dne 16. in 17. t. m. zbero se v Ljubljani župani slovenskih občin Kranjske, Štajerske, Koroške in Primorske; dne 19. do 21. t. m. pa bodo tukaj zborovali slovenski akademiki. Obojekrat veže zavedno ljubljansko meščanstvo dolžnost, da pokaže prišlecem, kako dragi in mili gostje so prebivalstvu bele Ljubljane, ki je in ostane kulturno središče slovenskega naroda. — **Someščanje!** Župani naših občin so zastopniki jedine samouprave, ki jo slovenski narod ima; akademična mladina pa je njegova nada in ponos. Pričakujemo torej, da boste to uvaževali ter z okrašenjem svojih hiš z zastavami tudi na zunaj dokazali, da veste ceniti veliki pomen obeh shodov. — V Ljubljani, dne 10. avgusta 1898. Župan: Ivan Hribar l. r.

— **Potrjen zakon.** Presvitli cesar je potrdil od dež. zbora kranjskega sklenjeni zakon, da naj je osobna dohodarina prosta deželni doklad. Ednak zakon so sklenili tudi drugi deželni zbori.

— **Kmetijsko kemijsko preskušališče** otvori slovesno c. kr. kmetijska družba kranjska v svojih prostorih v Salendrovih ulicah jutri dne 13. avgusta.

— **V duhovniško semenišče ljubljansko** je doslej sprejetih 20 gimnazijskih abiturientov.

— **V mestno hranilnico ljubljansko** je vložilo meseca julija t. l. 804 strank 396.176 gld. 17 kr. vzdignilo pa 724 strank 378 338 gld. 86 kr.

— **Za Prešernov spomenik** priredi „Glasbena Matica“ prihodnjo zimo velik koncert. Zaostati ne bi smelo nobeno slovensko društvo, da ne bi s prireditvijo kakega koncerta ali veselice prispelo s primernim doneskom k zakladu za Prešernov spomenik.

— **„Naša straža“.** Pravila tega najnovejšega vseslovenskega društva je osrednja vlada že potrdila.

— **Umrli** je dne 6. avgusta t. l. vrl rodoljub gospod Avgust Skaberne, trgovec itd. v Ljubljani še-le 45 let star. Bodi mu zemljica lahka!

— **„Glasbene Matice“** izredni občni zbor bo v soboto, 20. avgusta t. l. ob 8. uri zvečer v društveni dvorani v Vegovih ulicah.

— **Dva prisiljenca ušla.** Na Emonski cesti kopljejo kanal. Pri delu so tudi prisiljenca. Minolo soboto sta dva iz mej teh pobegnila in sicer po kanalu proti Ljubljani. Od tod sta ušla dalje čez most proti Golovcu. Ubegla prisiljenca sta Jož. Volčič iz Vipave in Jernej Terkman iz Hrenovic pri Postojini.

— **Pri kolesarjenju ponesrečil** je v Zatišini gosp. admiral v p. Seemann bivajoč na letovišču v Višnjigori. Zadel je ob voz in pal v cestni jarek ter si zlomil levo nogo in desno roko.

— **Nova poštna zveza** mej Velikim Laščem in Novovasjo-Blokami se je otvorila s 1. avgustom.

— **Čehovinov spomenik** v Gorenji Branici na Goriškem bodo slovesno odkrili dne 14. avgusta t. l.

— **Trgovinski minister** dr. J. M. Baernreither mudil se je minoli teden na Gorenjskem. Obiskal je Jesenice, Savo in Tržič ter si ogledal ondota industrijska podjetja. Preko Bleda se je odpeljal skozi Bohinj na Goriško, da prouči nameravano drugo železnično zvezo s Trstom. Vrnil se je po soški dolini na Trbiž.

— **Duhovniške spremembe** v ljubljanski škofiji. Odpovedala sta se svojim župnijam čč. gg. župnika: Matevž

Kjun v Višnji gori in Simon Ažman v Bohinjski Bistrici. Prvi je stopil v začasni pokoj, Simon Ažman pa je imenovan za župnega upravitelja v Studencu na Dolenjskem. Kot župni upravitelj v Bohinjski Bistrici je začasno imenovan kapelan dr. Jožef Gruden, v Višnji gori pa kapelan Jožef Dostal. Novo je nastavljen gosp. novomašnik Andrej Ažman kot kapelan v Bohinjski Bistrici.

— **Cesarska slavnost.** V proslavo 50letnega vladanja Nj. Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. priredi županstvo v Krškem v zvezi z vsemi društvi dne 27. in 28. avgusta t. l. cesarsko slavnost, pri kateri svira vojaška godba št. 57. pešpolka.

— **Tombolo** priredi kmetijska podružnica v Begunjah na Gorenjskem dne 14. avgusta t. l.

— **Proticesarski Celjani.** „Slov. pevsko društvo v Ptuj“ in „Celjsko pevsko društvo“ nameravali sta povodom svojih cesarskih slavnostij dne 13. 14. in 15. avgusta t. l. v Celju napraviti po mestu obhod s cesarsko podobo na čelu in ob igranju cesarske himne. Mestni urad celjski je prepovedal tak obhod. Boji se, da se ne bi kalil mir. Torej v Celji se ne sme praznovati cesarjeve 50letnice. Seveda vsako Bismarckovo ali Wolfovo slavnost bi ti nemški bogovi z veseljem dovolili. Pa saj je izginil Bismarck in slava celjskih proticesarskih nemškutarjev tudi ne bo večna.

— **Imenovanje.** Nadučitelj v Litiji gosp. Jos. Verbič je imenovan učiteljem na vadnici tukajšnje pripravnice.

— **Slovensko pevsko društvo „Vravska Vila“** razvila in blagosloвила bo dne 8. septembra v proslavo 50letnega cesarskega jubileja svojo društveno zastavo.

— **Obesil se je** vsled pomanjkanja bivši večletni dacar Jakob Žnidar iz Kamna v Bohinju.

— **Nesreča.** Miha Vorina od Rimskih Toplic je šel dne 5. avgusta iz semnja v Loki pri Zidanem mostu. Gnal je kravo. Sreča pa težko obložen voz in ker mu je krava močno nagajala je pal pod voz. Kolesa so mu šla čez trebuh in nesrečnež je čez eno uro umrl.

— **Odvetniška zbornica kranjska** je volila svojim predsednikom gosp. dr. Alfonza Mosche-ta in njegovim namestnikom gosp. dr. Fr. Papeža. Važen sklep je storila zbornica s tem, da je sklenila odslej izključno slovenski uradovati.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** je gosp. predsednik trgovske in obrtniške zbornice in deželni poslanec, veletržec Iv. Perdan od skupila za družbene vžigalice zopet daroval znatni znesek 200 gld. Rodoljubje, segajte še marljiveje po teh vžigalicah.

— **Pevsko društvo** ustanove v Kranji.

— **Podružnico sv. Cirila in Metoda** so osnovale rodoljubkinje v Ribnici. Da bi našle obilo posnemovalk!

— **Dopisnice v korist družbe sv. Cirila in Metoda.** Trnovsko-šentjakobska ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda je ravnokar izdala dvoje dopisnic, katere je prištevati najlepšim te vrste. Obe vrsti dopisnic sta okrašeni s sliko nepozabne rodoljubkinje in pospeševalteljice družbe sv. Cirila in Metoda, gospe Marije Murnikove. Te dopisnice se dobivajo v Ljubljani v vseh narodnih trgovinah s papirjem, dočim ima glavno zalogo za deželo neutrudna blagajničarica trnovske-šentjakobske podružnice, gdč. Jelica Lozarjeva v Ljubljani.

— **V mestno hranilnico v Novem mestu** je vložilo meseca julija 158 strank 56.764 K 17 vin., vzdignilo pa 133 strank 34.661 K 48 vin. 7 strankam se je izplačalo 6100 K posojil. Vse vloge znašajo sedaj 1,052.311 K 51 vin.

— **Podadmiral Pitner.** Umirovljen je c. in kr. podadmiral Maksimilijan baron Pitner, močna zaslomba Poljskih Lahov. Upati je, da pride na njegovo mesto v narodnem oziru pravičnejši naslednik.

— **Slovenec na dunajski dvorni operi.** G. Naval-Pogačnik je vstopil na dunajski dvorni operl kot tenorist. Novo moč zelo hvalijo.

— **25letnico odkar je učitelj je praznoval minole dni gosp. Janko Žirovnik nadučitelj v Št. Vidu nad Ljubljano.**

— **Družba sv. Cirila in Metoda** je imela včeraj v prijazni Ribnici svojo glavno skupščino. Nad vse sijajno sprejeli so vrli Ribničanje skupščinarje. Velik slavolok iz lesene robe je vzbujal občudovanje. Sploh so rodoljubni Ribničanje vse storili, da je bila tem častnejša družbina skupščina.

— **Prvi vseslovenski shod krščansko-socijalnih delavcev** sklicujejo na dan 18. septembra t. l. v Ljubljano slovenski zastopniki V. skupine v državnem zboru gg. dr. Ant. Gregorčič, dr. Jan. Ev. Krek in J. Žičkar.

— **Shod slovenskih vseučiliščnikov in abiturientov** se vrši dne 19. in 20. avgusta t. l. v Ljubljani.

— **Jubilejni spisi.** Družba sv. Cirila in Metoda izdala je knjižico: „Franc Jožef, cesar avstrijski. Spisal ravnatelj učiteljskega Fr. Hubad“. Veliko bolj obsežna je od one, ki jo je spisal ravno ta pisatelj za družbo l. 1888. Odveč je govoriti o lepoti Hubadovih spisov. Le malokomu je namreč dan tak pripovedovalen talent. Spisana je ta knjižica za mladino sploh: posebno ugala bode bolj odrasli mladini. Vsakemu slovenskemu bralcu pa jo je priporočati zato, ker bo spoznal iz nje popolnoma svojega cesarja. Ima 72 strani. Cena 15 kr. 100 knjižic 12 gld. Ob enem izide 64 strani obsegajoča knjižica: „Naš cesar Fran Josip, I. Spisal prvomestnik družbe sv. Cirila in Metoda Tomo Zupan. Ta knjižica je pa namenjena bolj naši mladeži po ljudskih šolah. Ker se otroci posebno veseli podob, ima na 30 straneh 27 podob. V množini podob je torej gotovo ne prekosi nobena slična slavnostna knjižica, bodisi že spisana v katerem koli jeziku. So pa vse podobice tako izbrane lepe, da jej tudi v tem menda ne bo nobena druga jednaka. Kar naravnost presunljive so nekatere. Tako na pr. slika, kako vojaški župnik Cic deli sv. odvezo kranjskemu pešpolku pred bitko pri Kustoci dne 24. junija 1866 leta. Natisnjena je bila pred leti v „Dom in Svetu“ in je obujala takrat občno pozornost mej Slovenci. Urednik dr. Lampe sam jo je pohvalil in pristavil, da mu ni kmalu kaj vseč, ta slika pa. Oblika tej slavnostni knjižici je taka, kot „Pomladanskim glasom“, torej zelo priročna. Ves njen utis je slavnosten, ker je natisnjena vsaka stran v lepem okvirčku in ker je papir zelo fin. Pisalec Tomo Zupan je hotel že z lepo obliko uplivati za mladino. In to ni mala stvar pri odgoji mladeži. Zato ni štedil stroškov in je raje založil knjižico sam, nego da bi bil obloževal družbo sv. Cirila in Metoda še s tem drugim slavnostnim spisom. Hoče pa tudi s to knjižico družbo materijalno podpreti. To se zgodi potem, če Slovenci vseh pokrajin sežejo z veseljem po njej in je ne bo šole. kjer bi je ne delili mej mladino. Umerjena je za vse slovenske pokrajine, ker ima razun treh cesarjevih podob slike s Kranjskega, Štajerskega, Koroškega, Goriškega, Tržaškega in Istre. Zgodovinsko zanimivi sta posebno dve potresni sliki iz Ljubljane. Vsak slovenski otrok bo torej v podobah knjižice gledal svojo domačo deželo. Knjižica je razdeljena v 25 poglavij, torej je zelo pregledna, kar tudi mora biti za mladino. Vsebina njega sega v najnovejšo dobo. Kako je 24. junija t. l. slavila dunajska mladina cesarja, že to pripoveduje. Premišljena je v njej vsaka beseda. Pri mladini ima čestokrat že jedna sama nepretehtena beseda slabe posledice. Na to posebno opozarjamo. Diči jo velika čistost slovenskega jezika.

Cena 15 kr., 100 knjižic 12 gld. Naročate naj se pa obe pri trgovcu in knjigovezu gosp. Ivanu Bonaču v Ljubljani.

— **Nemški nacionanci in Bismarck.** Naravnost izdajalsko se mora zvati vedenje nemških nacionancev ob smrti Bismarckovi. Njihovi koraki tem povodom presegajo vse meje. „Ostdeutsche Rundschau“ poroča o nekem sklepu te Bismarckove klike, ki meri na to, da se „dostojno“ proslavi spomin velikega Germana povodom žalnih dnij. Dotične konference na Dunaju so se udeležili zastopniki 45 nemško-nacionálnih društev. Sklenilo se je sledeče: Kot zunanji znak velike žalosti mora nositi vsak član teh prusaških društev žalni trak na levi roki in naravno plavico, in sicer tako dolgo, dokler se na Dunaju ne završi oficijelna žalna slovesnost, ki se vrši še le po pogrebu Bismarckovem. Vse veselice in slavnosti morajo v tem času izostati, le strogo nacionálni shodi so dopuščeni. Odbor zaupnikov mora pri pogrebu zastopati dunajske nemške nacionance in v njih imenu položiti na krsto venec. Nadalje se določa: Leto 1898, ali germansko 2011, se proglasi na žalno leto in vsled tega se morajo sodrugi v tem letu vzdržati vseh slavnostij in razveseljevanj, izvzete so le take slavnosti, ki služijo nemško-nacionálnemu namenu. Sodrugi v dunajskem mestnem svetu se pozivljajo, da stavijo predlog, da se jedna glavnih dunajskih cest imenuje Bismarckova cesta in naj se njemu na čast na Palfyevi palači na občinske stroške vzida spominska plošča.

— **Papeževa enciklika.** Znano je, da je italijanska vlada ob zadnjih nemirih na Laškem, obdolžila pred vsem katoliško duhovščino, da je huskala k upor. Kaznovala je občutno katoličane. O tem je papež minole dni izdal okrožnico na italijanske škofo in narod, v kateri govori o najnovejih odredbah italijanske vlade glede razpusta raznih katoliških društev in prepovedi katoliških časnikov. Okrožnica naglašja, da take odredbe žalijo principe pravosodja in zakonov, posebno pa papeža, otežujejo verski boj in oslabujejo močno konservativno silo proti socializmu in anarhizmu. Katoliki ne bodo spremenili svojega stališča niti vsled groženj in sile. Uklonili se bodo sicer sedanji usodi, toda podpirali teh teženj ne bodo dokler se skuša zatreti papeštvo. Sv. Oče protestuje proti tem naredbam in pozivlja prebivalstvo, naj ostane zvesto škofom in duhovščini, ter čaka ugodnejših časov.

— **Grozen umor.** V Glelwitzu v pruski Šleziji se je zgodil minuli mesec grozen umor. Dve mladi dekleti, hčer in pasterka posestnika Marondela, prva 21, druga 23 let stara, sta bili najdeni kakih 10 metrov od ceste v hosti, umorjeni in v krvi ležeči. Mlajša je imela vrat popolnoma prerezan, starejša pa mnogo ran na vratu, na glavi in po vsem životu ter jedno uho odtrgano; usta pa je imela z robcem zamašena. Iz tega se sklepa, da sta se ubogi dekleti silno branili lopovskim napadovalcem, ki so ju napadli in onečastili na cesti in potem po storjenem zločinstvu zavlekli v hosto. Silno sumna sta dva mlada cigana, katera je gozdar videl blizu mesta, kjer sta bili najdeni umorjeni dekleti. Doslej se sumnih dveh ciganov še ni našlo, ker sta izginila.

— **Velik požar.** V vasi Feketvaros pri Šopronju je navstal požar, ki je vpepelil 103 poslopij. Zgorelo je tudi mnogo žita. Škode je nad 100.000 gld

— **Klub samomorilk.** V New Yorku se je baje osnoval klub samomorilk, kakor je tudi že pred tremi leti obstojal moški klub samomorilcev, kateri je redarstvo razgnalo, ko mu je prišlo na sled. Statuti kluba samomorilk zapovedujejo, da se mora vsak mesec jedna članica usmrtiti. Pri vsaki mesečni seji določijo klubovke naslednjo svojo žrtev. Zadnja je bila neka Besija Dunbar, katera je poklicala svojo prijateljico k sebi ter z besedami: „Danes je na meni vrsta umreti“, zavžila toliko karbolne kisline, da je takoj umrla.